

[Johannes Hansen.]

4. Oktober-Loven. Endvidere foreslaas det i Lovforslaget, at den forrentningspligtige Del af Byggelaanet nedsættes fra 8 000 Kr. til 6 000 Kr., og endelig gaar § 5 i Lovforslaget ud paa, at den særlige sønderjydske Udstykning sættes i Gang igen.

Den højtærede Landbrugsminister sagde i sin Forelæggelsestale, at naar Regeringen foreslaar at nedsætte den forrentningspligtige Del af Byggelaanet fra 8 000 til 6 000 Kr., er det af to Grunde. For det første, fordi der ikke er saa mange Ansøgere; da det er af stor Betydning baade i beskæftigelsesmæssig Henseende og for Landbondommens Erhvervsmuligheder at faa Gang i Udstykningen, foreslaar man derfor at nedsætte den forrentningspligtige Del til det Beløb, jeg allerede har nævnt. Den anden Grund er den, at det vil skaffe Arbejde til mange Bygningshaandværkere, som nu er arbejdsløse. Den ærede Ordfører for Socialdemokratiet gav Udtryk for det samme

Begge disse Motiver kan hvert for sig være udmærkede, men der er dog det at sige, at Husmandsbrug som alle andre Brug for Tiden er meget daarligt betalende Erhverv, og det bør alligevel være saadan, at ogsaa dette Erhvervs Udøvere faar nogen Betaling for deres Arbejde; det er ikke nok, at de har Beskæftigelse, thi det mangler de saa sandelig ikke, der er Arbejde nok, de bør ogsaa have nogen Betaling derfor. Og hvad angaar at skaffe Arbejde til de Bygningshaandværkere, som gaar arbejdsløse ogsaa paa Landet, er det naturligvis rigtigt, at Oprettelse af nye Husmandsbrug giver Arbejde til nogle af dem paa de Steder, hvor saadanne Brug oprettes, men det kan naturligvis ikke være det afgørende. Det afgørende maa være, om Brugene kan oprettes til en Pris, som gør det muligt for en Familie at tjene det nødvendige til Livets Ophold, og jeg ser ikke, at det kan lade sig gøre med de Prisforhold, vi lever under i Dag. Jorden og Besætningen, i hvert Fald de levende Dyr, kan i Dag købes billigt, men Bygningerne er endnu alt for dyre, og derfor er det umuligt, at et saadant Brug kan forrente den Sum, det koster at oprette det.

Ganske vist nedsættes, som sagt, den forrentningspligtige Del af Laanet fra 8 000 til 6 000 Kr.; men heller ikke denne Sum vil med de nuværende Priser kunne forrentes, det er nødvendigt, at Bygningerne opføres for en Sum, som er meget lavere. Jeg ved vel, at 6 000 Kr. er sat som den Sum, det kostede at opføre et saadant Brug i 1914, men jeg ved ogsaa, at der i dette

Aar opførtes Bygninger til en Pris, som var under 5 000 Kr., jeg byggede selv i 1915 for 5 500 Kr. Den Gang var det Jorden, der kostede mest, nu er Forholdet ganske anderledes, nu er det Bygningen, Driftsmidlerne, der tager det store Beløb.

Vi maa nødvendigvis have en anden Byggepris, før det bliver muligt at forrente den Sum, et saadant nyopført Hus koster. I 1914 var alle Priser afpassede efter Forholdene, saavel Priserne paa Materialerne som Priserne paa Arbejdet. Nu ligger alle disse Priser i et Leje, som aldeles ikke staar i noget rimeligt Forhold til de Priser, vi faar for vore Landbrugsvarer. Og dette, at Staten giver et rentefrit Laan, det bidrager sit til at holde Byggepriserne oppe paa det urimelige Niveau, hvor de befinder sig for Tiden. I den Lov, som ogsaa er til Behandling her, den gamle Husmandslov, er der en Bestemmelse, som giver Husmanden Ret til at bygge for et noget mindre Beløb, men Planen skal dog lægges saaledes, at naar Huset er færdigt, ja saa koster det det højeste Beløb, der kan gives i Byggelaan, og der er nu endelig ikke saa meget ved at oprette en Del Brug, som de Folk, der faar dem, ikke kan bebo, fordi de ikke kan forrente den Sum, det har kostet at opføre dem.

Undersøger vi nu, hvorledes Forholdene er for de Brug, som allerede er oprettet, og hvor Staten har ydet Laan til Køb af Jord og Opførelse af Bygninger, saa ved den højtærede Landbrugsminister, og maaske i endnu højere Grad den højtærede Finansminister, hvorledes Stillingen er for disse Folk. Mange af dem staar i Dag i Restance med 2—3 Terminer, og enkelte — og det er maaske endda ikke saa faa — med endnu flere Terminer.

Jeg spørger den højtærede Minister: Mon der ikke er Grund til at fare med Lempe? Vi staar i Dag og ved ikke ret meget om, hvordan Afsætningen af vore Landbrugsprodukter vil komme til at foregaa i den Tid, der kommer; men jeg ved, at kommer der ikke højere Priser, betydeligt højere Priser, paa de Varer, som særlig fremstilles i Husmandsbrugene, er Betingelserne for en fortsat Udstykning i hvert Fald til de Priser, til hvilke den nu foregaar, ikke til Stede, og der er jo fra Regeringens Side intet gjort for at gøre det muligt at skaffe Rentabilitet i disse Brug eller i noget andet Landbrug. Vi maa nemlig huske paa, at Statshusmandsbrugene jo dog kun er en lille Del af samtlige danske Landbrug; af de 205 000 danske Landbrug udgør Statshusmandsbrugene knap 20 000 eller knap nok